

სენაკის კოლექჯის პედაგოგების მიერ მომზადებული ბროკოლის მოვლა-
მოყვანის აგროტექნიკის საინფორმაციო ბუკლეტი
ბროკოლი

ბიოლოგიური თავისებურებანი

ბროკოლი (*Brassica cauliflora* Litzg., ssp. *simplex* Litzg.) – ერთწლიანი საშემოდგომო კულტურა. კომბოსტო ბროკოლის პროდუქტიულ ორბანოს წარმოადგენს თავი, რომელსაც წააბავს ყვავილოვან კომბოსტოს, მაგრამ ბანსხვავებით ყვავილოვანი კომბოსტოსაბან ბააჩნია სხვადასხვაფერის შეფერილობა: მწვანე, ცისფერი, იისფერი, თეთრი. ბროკოლი ვიტამინებით 2-3 ჯერ აღემატება ყვავილოვან კომბოსტოს.

ბროკოლი კარბად იზრდება ნოყიერ ნიადაგზე, რომელიც ფიზიკური თვისებებით არის მსუბუქი. ს კულტურა კარბ უკუბებას იძლევა ორბანული და მინერალური სასუქების შეტანის შემთხვევაში.

მოვლა-მოყვანის აბროტექნიკა

საუკეთესო წინამორბედებია: ერთწლიანი პარკოსნები, ბობრა, საშემოდგომო მარცვლეული, საადრეო კომიღორი და კარტოფილი, ხახვი.

უსადრეო პროდუქციის მიღების ბარანტიას წარმოადგენს ჯანსაღი ჩითილი. აღარბვის მომენტისათვის ჩითილის ასაკი არ უნდა აღემატებოდეს 35-50 დღეს, უნდა ბააჩნდეს კარბად ბანვითარებული 4-6 ფოთოლი. ბროკოლის აღარბვის საუკეთესო სქემაა 60X30 ან 50X 40 სმ. ღია ბრუნტში ჩითილების ბამოყვანისას 10 კვ. თმლის ხარჯვის რ-ბა შეადგენს 50-90 ცალს (რაოდენობის ცვალებადობა დამოკიდებულია ჩითილის მოყვანის ტექნოლოგიაზე). აღარბვისას კარბ შედებს იძლევა ინდივიდუალურ ქოთნებში

ბამოყვანილი ჩითილი, იმდენად რამდენადაც ასეთი სახით მოყვანილი ჩითილები გადარბვისას არ ზიანდება ვგზავთ სისტემა და შესაბამისად ჩითილება ნაკლებად ვარდებიან სტრესულ სიტუაციაში. როკოლის კულტურის ქვეშ 10 კვ. მ შესატანი მიწებრალური სასუქების რაოდენობა შეადგენს: ამონიუმის გვარჯილა 600-700 გრ, სუპერფოსფატი 400 გრ და კალიუმის მარილი 600-700 გრ, რაც ერთ ჰექტარზე გადანბარიშებით შესაბამისად მოქმედ ნივთიერებებზე გადაყვანით შეადგენს N 180-200, P₂O₅ 80, K₂O 240-280 კგ.

ფოსფორ=კალიუმიანი სასუქები შეაქვთ ნიადაგის ხვნის წინ, ხოლო აზოტოვანი სასუქები კი დამატებითი ბამოკვებისას.

ბროკოლის მოვლა-მოყვანისა განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება მორწყვას (წყლით უზრუნველყოფას). როკოლის მოვლა-მოყვანის მთელი ტექნოლოგიური ციკლის განმავლობაში რწყავენ 5-10 ჯერ 10 კვ.მ 350-400 ლიტრი წყლის რაოდენობით (ყოველ რწყვაზე)

ბროკოლის კულტურის მოვლა მოყვანა სესაძლებელია აღრი ბაზაფსულიდან გვიან შემოდგომამდე, შეიძლება ბამოყენებული იქნეს რობორც შუალედური კულტურა.

ბროკოლის მოყვანა არ შეიძლება დაცრდილულ მიწის ნაკვეთებზე. ჩენტრალური თავის მოჭრის შემდეგ გვერდებიდან ვითარდება გვერდითა თავები, რომლებიც წარმოადგენენ დამატებითო მოსავლის მირების წყაროს. როკოლის მოსავლის აღება იწყება, თავების გაშლამდე (როდესაც ისინი მჭიდროდ შეკრულები არიან). მათ ჭრიან ღეროსთან ერთად 10-20 სმ-ზე, რომელსაც ამავე დროს იყენებენ კულინარიაში.

მაღალი ტემპერატურა, ნიადაგისა და ჰაერის დაბალი ტენიანობა ამცირებს მოსავლიანობასა და პროდუქციის ხარისხს. ჩითილების გადახრდისა კი საბრძოლვად მცირდება მოსავლიანობა.

ბროკოლის კულტურას მთელი ვებეტაციის განმავლობაში სეიძლება ზიანო მიოაყენოს უამრავმა მავნებელმა- კომბოსტოს მატლი, ტრიფსები, მღრნელები, კომბოსტოს ბუზი და სხვა.

მავნებლებთან ბრძოლის ღონისძიებები: მცენარის მავნებლების ბამოვლენისას 7-10 დღის ინტერვალით მოვასდინოთ კულტურის სისტემატური დამუსავება ინსექტიციდებით: სუმი-ალფა, ზოლონი, შერვა, კარატე, აკტელიკი, ვოლატონი და სხვა. იმის ბათვალისწინებით, რომ კომბოსტოს ფოთოლი არის პრიალა, რომელიც ხელს უშლის ინსექტიციდების მატარებლის (წყლის) ფოთოლზე ბარკვეული პერიოდით შეჩერებას ამდენად აუცილებელია სამუშაო ხსნარს ბავურიოთ რძე ან საყოფაცხოვრებო საპონი 30-50 გრამი 10 ლიტრ წყალზე გაანბარიშებით.

ბანსაკუთრებული ზიანის მომტანია კომბოსტოს ბუხი. ისი ბანვიტარება იწყება აპრილის შუა-ბოლო რიცხვებში, როდესაც ნიადაგის ტემპერატურა $+12$ $+13$ °C გათბება. უხი კვირცხებს ღებს მცენარის ფესვის ყელზე ან ფესვის ყელთან ახლოს ნიადაგში. ხლად გამოჩეკილი მატლები ბულობენ ფესვებში, იწყებენ მის გამოღრნას, რის შედეგადაც მცენარე წყვეტს ზრდა ბანვიტარებას ხოლო შემდეგ კი იღუპება (ბანსაკუთრებით მშრალ და მაღალ სიცხიან ამინდში), ფოთოლი ღებულობს ცისფერ-ტყვიისფერ შეფერილობას. **მავნებელთან ბროკოლის შეღარებით გავრცელებული მეთოდი:** მაღალი აბროფონის შენარჩუნება, ქვემოთ ჩამოტვილი ინსექტიციდებით დამუშავება: მცენარის კომბოსტოს ბუხით დაზიანების სემთხვევის გამოვლენისას აუცილებელია მცენარის ფესვთან მორწყვა 0.15-0.2 %-იანი БИ-58 ან ბაზუდინის ხსნარით. Xცნარის გამოყენების ნორმა 1 მცენარეზე შეადგენს 0.25-0.3 ლიტრს. მაღალ ეფექტს იძლევა მწკრივებში БИ-58 დამუშავებული ბრანულირებული ფოსფამიდის ან ბრანულირებული სუპერფოსფატის შეტანა და მცენარის მიწით შემოყრა. მიწით შემოყრა ხელს უშლის მატლების შეღწევას მცენარის ფესვის ყელთან შეღწევას და ხელს უწყობს დამატებითი მკვებავი ფესვურების ბანვიტარებას.

ვადგყოფობებიდან ყველაზე მეტად გავრცელებულია: ბაკტერიოზი და ფუზარიოზული ჭკნობა. პროფილაქტიკის ღონისძიებები: ავადგყოფობების მიმართ მბღრადი ჯიშების გამოყენება, სათესლე მასალის ფუნგიციდებითა და ინსექტიციდებით დამუშავება, თესვბრუნვის დაცვა და მაღალი აბროტიმნიკური ფონის შენარჩუნება.

ბროკოლის ახლად გაყენებული პლანტაცია სენაკის აბრარულ-
ეკონომიკური კოლჯის საღემონსტრაციო ნაკვეთზე

